

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Welke bewering over de grondwet van 1848 is juist?
- A De Eerste en Tweede Kamer moeten verantwoording afleggen aan de ministers.
 - B De koning(in) moet verantwoording afleggen aan de ministers.
 - C De ministers moeten verantwoording afleggen aan de Eerste en Tweede Kamer.
 - D De ministers moeten verantwoording afleggen aan de koning(in).
- Gebruik bron 1.*
- 1p 2 De beschrijving in de bron past bij een politieke stroming uit de 19e eeuw.
→ Bij welke politieke stroming past de beschrijving in de bron?
- Gebruik bron 2.*
- 1p 3 Was de huwelijkswet van 1892 voor vrouwen een **belemmering** of juist een **stimulans** om politiek actief te worden? Verklaar je keuze.
Doe het zo:
De huwelijkswet was een ... (kies uit: belemmering of stimulans), omdat ... (geef een verklaring).
- 1p 4 Rond 1900 riepen katholieke leiders zowel arbeiders als werkgevers op om samen te werken. Beide groepen moesten ook goed luisteren naar de paus. Staken was geen goed middel.
Waar waren de katholieke leiders bang voor?
- A Dat beide groepen zouden kiezen voor het feminisme.
 - B Dat beide groepen zouden kiezen voor het liberalisme.
 - C Dat de katholieke arbeiders zouden kiezen voor het socialisme.
 - D Dat de katholieke werkgevers zouden kiezen voor het protestantisme.
- 1p 5 Veel liberalen waren rond 1900 **tegen** algemeen kiesrecht.
→ Noem een argument dat zij gebruikten om hun standpunt te verdedigen.
- 2p 6 Hieronder staan enkele standpunten van politieke partijen rond 1900:
- 1 De gehuwde vrouw hoort in het gezin; zij dient te zorgen voor haar man en kinderen.
 - 2 Het bijzonder onderwijs verdeelt de samenleving en brengt de nationale eenheid in gevaar.
 - 3 Het vrouwenkiesrecht is van het hoogste belang voor de emancipatie van vrouwen.
 - 4 Onze politieke ideeën zijn gebaseerd op ons geloof.
- Welke **twee** standpunten passen bij een **confessionele** partij rond 1900? Schrijf alleen de juiste nummers op.

Gebruik bron 3.

- 1p 7 Welke conclusie naar aanleiding van de bron is juist?
- A Door het groeiend aantal leden konden vakbonden de macht overnemen in fabrieken.
 - B Pas na invoering van het algemeen kiesrecht groeiden de vakbonden.
 - C Pas toen de emancipatie van de liberalen was voltooid, begon het ledental van de vakbonden te groeien.
 - D Vakbonden waren onderdeel van een sterk verzuilde samenleving.

Gebruik bron 4.

- 1p 8 Naar aanleiding van welke gebeurtenis deed Aletta Jacobs deze uitspraak?

Gebruik nogmaals bron 4.

- 1p 9 Welk begrip past bij de bron?

- A emancipatie
- B pacificatie
- C schoolstrijd
- D verzuiling

- 1p 10 In april 2002 besloot de Tweede Kamer tot een onderzoek naar de gebeurtenissen rond de uitzending van militairen naar Srebrenica in voormalig Joegoslavië.

Van welk recht maakte de Tweede Kamer gebruik?

- A het recht van amendement
- B het recht van enquête
- C het recht van initiatief
- D het recht van interpellatie

- 1p 11 Hieronder staan enkele stappen die nodig zijn om een nieuwe wet te maken:

- 1 De Eerste Kamer stemt in meerderheid vóór het wetsvoorstel.
 - 2 De koning(in) en de minister(s) ondertekenen de wet.
 - 3 De Tweede Kamer krijgt het wetsvoorstel aangeboden.
 - 4 De Tweede Kamer stemt over amendementen op het wetsvoorstel.
- Zet de vier genoemde stappen in de juiste volgorde.

Doe het zo:

Eerst ..., dan, vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf de nummers op).

- 1p 12 Twee stellingen over rechtsbijstand:

Stelling 1: Als iemand geen advocaat kan betalen, moet de overheid dat voor hem of haar doen.

Stelling 2: Iedere burger moet zich zelf verzekeren tegen de kosten van rechtsbijstand.

→ Welke stelling past bij een socialistische opvatting over rechtsbijstand? Verklaar je keuze.

Doe het zo:

Stelling ... (vul nummer in), omdat volgens de socialisten ... (verklaar je keuze).

- 1p 13 Stel: prins Willem Alexander, prinses Maxima en hun kinderen zijn op vakantie. Een fotograaf maakt een paar foto's, zonder daarvoor toestemming te vragen. De foto's worden gepubliceerd in een tijdschrift. De prins stapt daarna naar de rechter, want hij vindt dat zijn recht op privacy wordt geschonden. De redacteur van het tijdschrift kan zich beroepen op een **ander** grondrecht.
→ Op welk grondrecht kan de redacteur van het tijdschrift zich beroepen?
- 1p 14 Iemand is lid van een politieke partij en staat op plaats 9 van de landelijke kandidatenlijst van zijn partij. Hij/zij haalt de kiesdeler niet, maar dankzij het grote aantal stemmen op de nummer 1 van de partij is kandidaat nummer 9 tóch gekozen in de Tweede Kamer.
→ Volgens welk kiesstelsel is deze kandidaat gekozen?
- Gebruik bron 5.*
- 1p 15 In de bron geeft de minister antwoord op Kamervragen. Het antwoord op de tweede vraag is nog niet ingevuld. Hieronder staan vier mogelijke antwoorden. Welk mogelijk antwoord van de minister past bij de Nederlandse grondwet?
- A Ja, dat zal ik doen, omdat er vrijheid moet zijn om op alle scholen het kerstfeest te kunnen vieren.
 - B Ja, dat zal ik doen, omdat het de plicht van de overheid is om de Nederlandse cultuur te bevorderen.
 - C Nee, dat zal ik niet doen, omdat de scholen in Nederland de vrijheid hebben om zelf te bepalen of ze een kerstboom plaatsen of niet.
 - D Nee, dat zal ik niet doen, omdat het de plicht van scholen is om symbolen van een godsdienst buiten de school te houden.
- Gebruik bron 6.*
- 1p 16 Wie is in de bron aan het woord?
- A de minister van Economische Zaken
 - B de Nationale Ombudsman
 - C een advocaat
 - D een officier van justitie
- 2p 17 Vanaf 1848 zijn er verschillende veranderingen in de Nederlandse staatsinrichting doorgevoerd die ons land **democratischer** hebben gemaakt.
→ Noem **drie** van deze veranderingen vanaf 1848.

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Een beschrijving van een politieke stroming (rond 1870):

Zij baseren hun politieke ideeën op de vrijheid en eigen verantwoordelijkheid van elke individuele burger. De overheid behoort zich zo weinig mogelijk met burgers te bemoeien. De economie behoort aan de markt overgelaten te worden.

bron 2

Hieronder staan drie onderdelen uit de huwelijkswet in Nederland uit 1892.

- 1 De man is het hoofd van het gezin. De vrouw moet met hem samenwonen, hem gehoorzamen en volgen.
- 2 Alleen de man beheert de goederen binnen het huwelijk. Na het huwelijk krijgt hij het recht te beschikken over de eigendommen van de vrouw.
- 3 Een gehuwde vrouw mag niet optreden als voogd, militair, getuige of kiezer.

bron 3

Aantal leden van vakbonden tussen 1910 en 1920

jaar	socialistische vakbonden	protestantse vakbonden	rooms-katholieke vakbonden
1912	52.195	7.792	16.403
1916	99.511	15.013	55.351
1920	247.748	66.997	141.002

bron 4

Een uitspraak van Aletta Jacobs (1919):

"Vrouwen die na ons komen, zullen het zich nauwelijks kunnen voorstellen. Hun moeders en grootmoeders hebben veel strijd moeten leveren. Vandaag hebben wij ons politieke doel bereikt."

bron 5

Een hogeschool besloot in 2009 met Kerstmis geen kerstboom meer in het gebouw te plaatsen. In de Tweede Kamer stelde een Kamerlid hierover de volgende vragen aan de minister:

- 1 Weet u dat de hogeschool dit jaar geen kerstboom plaatste, omdat er binnen de school zoveel culturen zijn?
- 2 Kunt u toezeggen dat er op alle scholen in Nederland een kerstboom komt te staan?

Op vraag 1 antwoordde de minister: "Ja, dat weet ik."
Het antwoord op de tweede vraag is: "...."

bron 6

Een fragment uit een interview (2010):

"In de afgelopen vijftien jaar verschenen zeker vijf kritische rapporten van mij en mijn voorgangers over de trage behandeling van klachten van burgers door de overheid. Nog steeds klagen burgers over de trage behandeling van de klachten. Ministeries zijn er echt mee aan de gang gegaan. Maar er is voortdurende druk nodig, anders zakt de aandacht weg."

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.